

prikazala soha svetega Boštjana, ki jo je bil izrezljal, ko je po dveh letih prišel domov.

Potegnil jo je iz plev in prahu, obrisal z rokavom, da se je prikazala barva, in jo postavil na skrinjo. Sedel je in jo opazoval; svetiljka je risala globoke sence na nji.

Roke so bile nesomerne s telesom, prsa podobna prsim jetičnega, noge so pretanke rasle izpod platnenega ovoja okrog ledij... Ti pogreški so ga zbadli na prvi pogled. Nato je obrnil pozornost na znotraj. Ali so tudi te rane ko ženske ustnice in puščice ko poljubi? Ali tudi ta obraz izraža neizmerno začudenje nad človekom, ki je hotel upodobiti mučenca, a je napravil sliko svoje slabosti? V izrazu obraza in v mišicah telesa je bilo nekaj, da se je zdelo, kako se svetnik trga iz spon, a ne, da bi utekel tipljenju, ki ga je izražala slednja poteza, ampak da ubeži življenju in se dvigne v nebesa... Vse to je bilo izraženo preprosto, tako preprosto, kot je preprosta molitev, ki jo je zložila starka in jo šepetajo otroci. Vendar se mu je zdelo lepo, neizmerno lepo, neizmerno bogatejše ko njegova soha, ki je mrzla čakala v mrtvašnici in se čudila tako kot Marija, ki je menjala svoj obraz.

Iznova je zaslutil senco za seboj; stala je tik za skrinjo, a se je bal ozreti po nji.

»Kaj mi hočeš?«

»Mislil sem, da boš prenesel gladke besede za moj jecljajoči izraz; besede si prenesel, a dušo si zapravil.«

»Kaj naj storim?« je zajeceljal Ivan.

Senca je molčala.

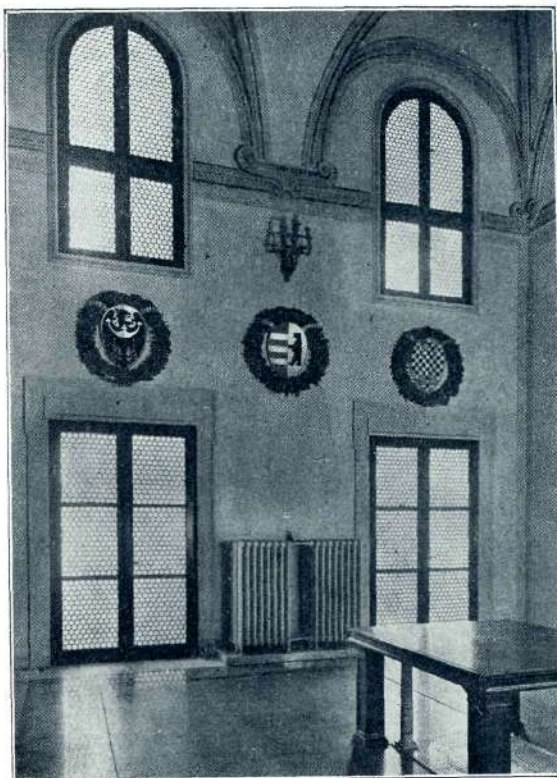
»Kaj naj naredim?« je vprašal iznova.

Senca je molčala. Tedaj se je Ivan ozrl in spoznal, da je govoril sam s seboj.

Medtem so se bili v izbi naleteli ljudje iz soseščine. Govorica je bila pritišana, obrazi svečani. Iz bližnje samote je bil prišel Andrejon, dijak črne šole, ki je pustil učenje in postal stric. Ta je imel črno knjigo, kjer je bilo popisano življenje svetnikov. Vselej, kadar je kdo umrl, jo je prinesel in bral s pojočim glasom iz nje. Njegovo branje je bilo živo, kot da ne bere, ampak doživlja.

Ivan je sedel na peč, gledal v tmurno svetlobo in poslušal.

Bila je zgodba o svetem Boštjanu, v svojem uvodu dolgočasna, kot je bil glas hripav in dolgočasen, enoličen in pojoč. Nato je glas oživel, se dvigal in padal, kakor je zgodba vsa oživela, prekipevala in gorela. Ivan ni



J. Plečnik, Interjer na Hradčanih

poslušal, v kateri deželi se je to zgodilo, kdo je svetnika zvezal in mučil. Gledal ga je pred seboj, kako ga divji, grdi, do pasu goli rablji slačijo in mečejo njegovo obleko kos za kosom na tla.

»... Drugo oblačilce so mu slekli in so ga vrgli na tla, sveti Boštjan je vzdihnil in dvignil oči: 'Bodi to oblačilce za našega gospoda Jezusa Kristusa.' Rablji pa so bili jezni, stopili so na obleko in jo povaljali: 'To bodi za tvojega Boga!' In so vrgli tretje oblačilce na tla, sveti Boštjan je vzkliknil: 'To oblačilce za Devico Marijo!' Rablji pa so pljunili nanjo in dejali: 'Da bo oblačilce z biseri posejano!' Četrto oblačilce so vrgli v blato, svetnik je dvignil oči: 'To oblačilce za vse tiste, ki nagi hodijo.' Zadnje oblačilce so mu pustili zavoljo nedolžnih oči, ki bodo njegovo muko gledale, in za katere je svetnik prosil; ovili so mu jo okrog ledij in ga privezali za drevo za desno roko. Sveti Boštjan je dejal, da ga nič ne boli, zato so ga privezali še za drugo roko in prvo še bolj privili ter ga vprašali: 'Ali te zadosti boli?' In je odgovoril: 'Saj roka še modra ni!' In so ga privezali za noge in še enkrat za roke, da je